

Այս համարում

Հայերեն բաժին

- 1- ԹՀԹ-ի Պատգամավորական Ժողովի 49-րդ նիստից..... 1
- 2- Լուրեր – Իրանահայ համայնք2
- 3- Լուրեր – Հայաստան2
- 4- Լուրեր– Սփյուռք.....3
- 5- Հասարակական.....6
- 6- Մշակույթ.....8

Մյունակների տղության պատճարով
 Հրաչյա Աճառյանը Պարսկաստանում
 եւ Հայ հին գրականություն հոդվածների շարունակությունը
 կտպագրվի հաջորդ համարում

Պարսկերեն բաժին

- 1- Լուրեր-Իրան.....1
- 2- Լուրեր-Իրան,Հայաստան,Սիաջազգային.....2

////////////////////

Ճապիկի առաջին էջում՝

Ս. Սարգիս Եկեղեցի, Սալմաստ – Իրան

Ճապիկի վերջին էջում՝

Վարդավարը Թեհրանում – Իրան

////////////////////

Համար 143, Հունիս 2008թ.

No. 143, June 2008

ماهنامه لویس – شماره ۱۴۳ خرداد ماه ۱۳۸۷

Վահիկ Բաղդասարյան

ԹՀԹ-ի Պատգամավորական Ժողովի 49-րդ նիստից

2008 թվականի մայիսի 12-ին տեղի ունեցավ Թեհրանի Հայոց Թեմի Պատգամավորական Ժողովի 49-րդ նիստը, որտեղ ներկա էին շուրջ 30 պատգամավորներ և Անթիլիասի Ազգային Ժողովի ներկայացուցիչ դկտ. Հարմիկ Դավթյանը: Նիստի սկզբում ընթերցվեց նախորդ երկու նիստերի արձանագրությունները, ապա ՊԺ-ն ընդունած համարեց Քերմանշահ քաղաքի պատգամավորի հրաժարականը, որը երկար ժամանակ է, ինչ բացակայում է և չի կարողանում ներկայանալ նիստերին:

Նախկինից որոշված երեք հանձնախմբերից հասարակականը կյանքի չէր կոչվել, այս նիստում հաստատվեց 4 հոգանոց հասարակական հանձնաժողովը: Մոտ երկու տարի առաջ Կիլիկո Կաթողիկոսության Ազգային Ժողովի համար մեր համայնքի ԹՀԹ-ի ՊԺ-ի կողմից 10 պատգամավոր ընտրվեց, սակայն Լիբանանի անցուղարձերի հետևանքով Ազգային Ժողովը տեղի չունեցավ և նրանց Լիբանան գնալը հետաձգվեց: Այժմ հարմար է նկատվել, որ այդ ժողովը գումարով և Թեհրանից 10 հոգի պետք է մեկնի Լիբանան որպես Ազգային Ժողովի պատգամավորներ: Երկու տարի առաջ, այդ պատգամավորների շարքում ընտրվել է նաև մեր համայնքում հայտնի ազգային գործիչ ու բարերար պրն. Լևոն Ահարոնյանը, որին հիմա մի շարք կուսակցականներ չեն ցանկանում տեսնել Ազգային Ժողովի պատգամավորների ցանկում, այդ իսկ պատճառով, շրջանցելով հենց Կիլիկո Կաթողիկոսության Ազգային Ժողովի կանոնագրությունը, որտեղ շեշտվում է, որ նման պատգամավորներ ընտրվում են չորս տարվա համար, ցանկանում են կրկին ընտրություններ անցկացնել և դուրս դնել ոմանց, հատկապես՝ պրն. Լևոն Ահարոնյանին: Պրն. Լ. Ահարոնյանի դեմ այս քայլի պատճառը պարզ է. դա պրն. Լ. Ահարոնյանի հայտնի նամակի հղումն է Անթիլիասի Արամ վեհափառին, որտեղ որոշ նկատառումներ կան մեր համայնքում հոգևոր դպրոցի բացման կապակցությամբ:

Վերոհիշյալ հարցը տարբեր վեճերի առիթ եղավ ՊԺ-ի Ժողովում և որի շուրջ եղան տարբեր մտքեր, որոնց կարևոր մասերը կներկայացնենք Ձեր ուշադրությանը: Անկախ և ոչ կուսակցական պատգամավորների մեծ մասը այն կարծիքին էին, որ պետք է ընդունել հենց երկու տարի առաջ ընտրված պատգամավորներին և եթե նրանց մեջ կան որոշները, որոնք չեն ցանկանում կամ չեն կարող գնալ, միայն նրանց փոխարինողների համար ընտրություն լինի: Նրանք հենվում էին հենց Կիլիկո կաթողիկոսության կանոնադրության «Ազգային Ընդհանուր Ժողով» գլխի հոդված 22 ա.-ի վրա, որտեղ այսպես է նշված՝ «Ազգային Ընդհանուր Ժողովի աշխարհական երեսփոխանները կընտրվեն թեմերի ներկայացուցչական ժողովների կողմից չորս տարվա շրջանի համար»:

Մեր թեմի կանոնադրության մեջ այս հարցի կապակցությամբ որևէ կետ չկա և երբ այդ ընտրությունը կայացել է, որևէ ժամկետ դրա համար չի նախատեսվել:

ԹՀԹ-ի բարեխնամ Առաջնորդ Տ. Սեպուհ Արք. Սարգսյանն ասաց. «Վեհափառն Անթիլիասից ինձ զանգել է ու ասել, որ նոր ընտրություն կատարեք և ես պետք է կատարեմ նրա ասածը»:

Մեր համայնքում Ազգային Ժողովի ներկայացուցիչ դկտ. Հարմիկ Դավթյանն սկզբում այն կարծիքին էր, որ եթե նախկին 10 հոգուց որևէ մեկը չի կարողանում գնալ, նրա փոխարեն մի ուրիշի ընտրել, սակայն մի քանի անգամ Սրբազան Հոր հետ առանձին գրուցելուց հետո իր կարծիքը փոխեց:

ՊԺ-ի դիվանի նախագահ դկտ. Լևոն Դավթյանն ասաց. «Ինձ համար ոչ թե Կիլիկո Կաթողիկոսության Ազգային Ժողովի

կանոնադրությունն է հիմք, այլ Վեհափառ հոր և Սրբազան հոր խոսքը», նրան զգուշացրին, որ Վեհափառ հայրը նաև ընտրվում է ըստ այդ կանոնադրության, սակայն նա կրկին շեշտեց իր կարծիքը, որ Վեհափառ Հոր խոսքը վերադասում է կանոնադրությունից:

Ղկտ. Լևոն Դավթյանը շատ էր շտապում թեկնածուների անունները գրելու գրատախտակի վրա, որպեսզի քվեարկություն անցկացվի, սակայն ոչ կուսակցական և անկախ պատգամավորների մեծ մասն զգուշացրին, որ չեն մասնակցելու քվեարկությանը: Տրվեց 5 րոպեանոց դադար, որից հետո նույն վեճերը կրկնվեցին և վերջում Սրբազան Հայրը և ղկտ. Լևոն Դավթյանը միմյանց հետ խորհրդակցեցին և հայտնեցին, որ այս նիստը ավարտված է համարվում և այս օրակարգով կզբաղվեն հաջորդ գումարվելիք նիստում:

Լուրեր

Իրանահայ Համայնք

Գիրք ԻՐԱՆԱՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Լոս Անջելեսի իրանցի ներգաղթողները: Հասարակական ցանցերի դերը եւ տնտեսական ինտեգրացումը» վերնագրով փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու Կլաուդիա Տեր-Սարտիրոսյանի գիրքը, որը վերջերս է լույս տեսել Լոս Անջելեսում, վեր է հանում այնտեղ ապրող առաջին սերնդի ընդհանրապես իրանցիների եւ մասնավորապես իրանահայերի փորձառությունները, տեղեկացնում է «Արմինյն միոր սփեքթեյթը» շաբաթաթերթը:

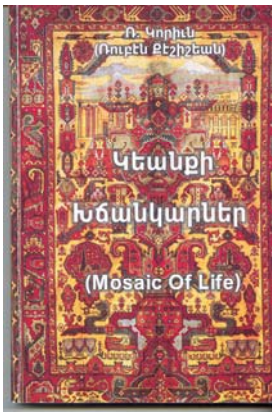
Գրքի համար հիմք են ծառայել այն հարցազրույցները, որոնք հեղինակը անցկացրել է ավելի քան 700 իրանցի ընտանիքների հետ: Նրանց թվում են եղել մահմեդականներ, հրեաներ, բահայներ եւ հայեր:

Իրանցիները մեծ թվով սկսել են Լոս Անջելես տեղափոխվել 1978-79 թվերին՝ իսլամական հեղափոխությունից անմիջապես հետո, հիմնականում իրենց տնտեսական վիճակը բարելավելու նպատակով

Ստացված Գրքեր

« Կյանքի Խճանկարներ» գիրքը

2008 թվականին Գլենդել քաղաքում լույս տեսավ ԱՄՆ-ում բնակվող իրանահայ մտավորական և ազգային գործիչ, Ռուբեն Քեշիշյանի (Կորյուն) երկրորդ գիրքը: Նա գիրքը նվիրել է իր ծնողներին՝ պրն. Սամսոն Վարդանի Քեշիշյանին և տիկ. Օվսաննա Թումանսի Արամյանին:

Գիրքի մեջ տեղ են գտել տարբեր նյութեր՝ ազգային-հասարակական, հայրենասիրական, ընտանեական, մարդասիրական, ինչպես նաև ճամբորդական հուշեր և հանդիպումներ և նրա մի քանի նշանակալի նամակներ: Իր գրքում Քեշիշյանը անդրադարձել է նաև իր գրած պատմվածքների:

Հայաստան

ՐԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄՈՒՄ Է 3 ՄԼՆ 230,7 ԸԱԶԱՐ

Ապրիլի 1-ի դրությամբ ՀՀ մշտական բնակչության թվաքանակը կազմել է 3 մլն 230,7 հազ. մարդ, որից 2 մլն 069.5 հազ.-ը եղել է քաղաքային բնակչությունը, 1 մլն 161.2 հազ.-ը՝ գյուղական: Ինչպես Արմենպրեսին տեղեկացրին ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայությունից, 2008-ի հունվար-մարտին նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ՀՀ մշտական բնակչության թվաքանակի շարունակվող աճն ապահովվել է ի հաշիվ բնակչության բնական հավելածի ավելացման (2.4 տոկոս) եւ միգրացիայի մնացորդի բացասական ցուցանիշի նվազման (36.2 տոկոս): Այս տարվա առաջին եռամսյակում հանրապետությունում արձանագրվել է 9 478 ծնված, որը 2007-ի նույն ժամանակաշրջանի համեմատ աճել է 2,9 տոկոսով, իսկ ծնելիության ընդհանուր գործակիցը 1000 բնակչի հաշվով, համապատասխանաբար, աճել է 0,2 պրոմիլային կետով: Այս տարվա առաջին եռամսյակում հանրապետություն եկողների թվաքանակը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ավելացել է 12,8 տոկոսով՝ կազմելով 2 973 մարդ, իսկ մեկնողների թվաքանակը նվազել է 4,9 տոկոսով՝ կազմելով 3 922 մարդ: Վերոնշյալ ժամանակահատվածում ՀՀ սահմանային անցման կետերով իրականացվող արտաքին ուղևորաշրջանառության համախառն ծավալը կազմել է 512.1 հազ. ուղևորություն, որը 85,5 հազ.-ով կամ 20,0 տոկոսով ավելի է 2007-ի նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշից:

ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը հյուրընկալել է աշխարհահռչակ շանսոնիե Շառլ Ազնավուրին

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՀՈՒՆԻՍԻ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը հյուրընկալել է աշխարհահռչակ շանսոնիե Շառլ

Ազնավուրին եւ նրա իմպրեսարիո Լեւոն Սայանին: Ինչպես «Արմենպրես»-ին տեղեկացրին ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակից, մեծանուն մեր հայրենակիցն այս անգամ Հայաստան է ժամանել ընտանիքի հետ: «Ամեն անգամ Հայաստան գալով մեծ ուրախություն են զգում», - ասել է Շառլ Ազնավուրը եւ գոհունակությամբ նշել, որ ընտանիքում այլեսս հայաստանցի ունեն, թռռան կինը ծնունդով այստեղից է: Ողջունելով Շառլ Ազնավուրի հերթական այցը, նախագահը վստահություն է հայտնել, որ այն հաճելի պահեր կպարգեւի մեր մեծ հայրենակցին: Սերժ Սարգսյանն անգնահատելի է համարել Շառլ Ազնավուրի ծառայություններն իր արվեստով ու

գործունեությանը Հայաստանն աշխարհին ըստ արժանվույն ներկայացնելու ուղղությամբ:

«Յուրաքանչյուր հայ հպարտ է նման հայրենակից ունենալով եւ նաեւ Ձեր միջոցով է Հայաստանի նկատմամբ վերաբերմունք ձեւավորվում»,- ընդգծել է երկրի ղեկավարը: Մեծանուն երգիչն իր տպավորություններն է հայտնել մայրաքաղաքից, ասելով, թե հաճելիորեն զարմացած է կատարված փոփոխություններից: Ձերմ ու անմիջական զրույցի ընթացքում հանրապետության նախագահը եւ Շառլ Ազնավուրը խոսել են հայաստանյան կյանքի մասին:

Շառլ Ազնավուրը հատկապես հրատապ խնդիր է համարել գյուղական բնակավայրերի զարգացումը: Նշելով, որ տարածքային համաչափ զարգացումը կառավարության գերակայություններից է, Սերժ Սարգսյանն ասել է, որ այսօր խնդրի լուծման ուղղությամբ ձեռնարկվում են լուրջ քայլեր, այդ թվում՝ փորձ է արվում երեւանում կենտրոնացած հիմնական ռեսուրսների որոշ մասը տեղաբաշխել նաեւ մարզերում:

Սանկտ Պետերբուրգում կայացել է ՇՇ նախագահ Սերժ Սարգսյանի հանդիպումը Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի հետ

ԵՐԵՎԱՆ, 6 ՀՈՒՆԻՍԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Սանկտ Պետերբուրգի «Բալթիկայի աստղ» հյուրանոցում կայացել է նախագահ Սերժ Սարգսյանի հանդիպումը Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի հետ: Նախագահի պաշտոնը ստանձնելուց հետո սա Սերժ Սարգսյանի առաջին հանդիպումն էր Ադրբեջանի իր պաշտոնակցի հետ: Նախագահների հանդիպմանը նախորդել էր երկու երկրների արտաքին գործերի նախարարների մոտ մեկ ժամ տեսած հանդիպումը:

Ինչպես «Արմենպրես»-ին տեղեկացրին ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակից, հանդիպումը սկսվել է Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարներ Էդուարդ Նալբանդյանի եւ Էլմար Մամեդյարովի, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներ Յուրի Մերզլյակովի, Մեթյու Բրայդայի եւ Բեռնար Ֆասիեի, ինչպես նաև ԵԱՀԿ գործող նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Անջել Կասպրջիկի մասնակցությամբ:

Այնուհետև երկու երկրների ղեկավարները հանդիպումը շարունակել են դեմ առ դեմ ձեւաչափով: Առանձնագրույցը տևել է մեկ ժամ, որից հետո նախագահներին կրկին միացել են Հայաստանի եւ Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարները, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները եւ ԵԱՀԿ գործող նախագահի հատուկ ներկայացուցիչը:

Հայկական կողմը կառուցողական է զնահատում Սանկտ Պետերբուրգում կայացած Սարգսյան-Ալիև առաջին հանդիպման արդյունքները: Ճանաչողական հանդիպման ընթացքում կողմերը ներկայացրել են բանակցային գործընթացի վերաբերյալ իրենց տեսակետները եւ արտաքին գործերի նախարարներին հանձնարարել են՝ ԵԱՀԿ համանախագահների հետ համագործակցությամբ շարունակել բանակցությունները:

Նախագահները նաև ցանկություն են հայտնել, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները շարունակեն աշխատանքը կողմերի մոտեցումների համաձայնեցման ուղղությամբ: Ձեռք է բերվել պայմանավորվածություն, որ Մինսկի խմբի համանախագահները հունիսի վերջին կայցելեն տարածաշրջան: Այցի կոնկրետ ժամկետները կձշտվեն առաջիկայում:

Նախագահներ Սերժ Սարգսյանի եւ Իլհամ Ալիևի համդիպմանը հաջորդել է երկու երկրների արտաքին գործերի նախարարների եւս մեկ հանդիպում:

Միլիոնք

ՇԱՄԱՆԻԱՐԿԱՅԻՆ ՇԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՆՈՐԵՍԻ ՈՒ ՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ՇԱՅԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿԱՐԱՇԽՈՒԹՅՈՒՆԸ

80000 դոլար մրցանակային ֆոնդ՝ գիտությանն ու ստեղծագործողներին

Ստեղծման օրվանից Ռուսաստանի հայերի միությունը, այնուհետև նաև Համաշխարհային հայկական կոնգրեսը մեծ ուշադրություն են դարձրել Հայաստանում գիտության, արվեստի, կրթության զարգացմանը, այդ ոլորտների ներկայացուցիչների խթանմանը: Ստեղծագործական միությունների եւ գիտությունների ազգային ակադեմիայի հետ համատեղ հայտարարված մրցանակաբաշխության առնչությամբ գրողների միությունում հրավիրված ասուլիսում երեկ այս մասին նշեց ՌՀՄ եւ ՀՀԿ փոխնախագահ Վլադիմիր Աղայանը:

Առաջին այդօրինակ օժանդակությունը 2000-ից ՌՀՄ-ն ցուցաբերում է Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի նկատմամբ՝ այդ ծանր տարիներին ֆինանսական եւ սոցիալական օգնության տրամադրելով ինչպես ակադեմիային, այնպես էլ հաստատության աշխատակիցներին: Այդ համագործակցությունը նոր որակ ստացավ 2007-ին, երբ Ռուսաստանի հայերի միությունը եւ Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիան ստեղծեցին Գիտության զարգացման հիմնադրամը, որում առաջին ներդրումներն արել է ՌՀՄ եւ ՀՀԿ նախագահ Արա Աբրահամյանը:

Վլադիմիր Աղայանի խոսքերով, ՌՀՄ-ի եւ ՀՀԿ-ի ուշադրության կենտրոնում այնուհետև հայտնվեց Հայաստանի գրողների միությունը, որի հետ ստեղծվեց գրականության աջակցության հիմնադրամը՝ հիմնականում Արա Աբրահամյանի ներդրմամբ: Այս մոտեցումը ավելի լայն ու արդեն մրցութային տեսք ստացավ, երբ 2007-ին Արա Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ գրողների եւ ժուռնալիստների միությունների հետ հայտարարվեցին ստեղծագործական մրցույթներ՝ Հայաստանում աննախադեպ մրցանակային ֆոնդերով:

Այս տարի որոշվել է եւս կազմակերպել մրցույթներ՝ գրողների եւ ժուռնալիստների միություններից հավելելով համատեղ մրցանակաբաշխությունը նաև

կոմպոզիտորների ու երաժշտագետների, նկարիչների միությունների եւ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հետ՝ ընդհանուր 80000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ մրցանակային ֆոնդով:

ՀՀԿ եւ ՌՀՄ մրցույթների շարքում եւս մեկն իր շարունակությունը կունենա այս տարի՝ ավանդական «Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով: Այն անց է կացվում ուսանողների եւ աշակերտների համար: Արդեն 4-րդ տարին հայտարարվող մրցույթի այս տարվա թեման է՝ «Մենք ուժեղ ենք, երբ միասին ենք»: Լավագույն գրական ստեղծագործության ամենամյա այս միջազգային մրցույթի հիմնական նպատակն է Հայաստանի, Արցախի եւ հայկական սփյուռքի ուսանողներին եւ աշակերտներին հաղորդակից դարձնել հայ ժողովրդի պատմական անցյալին, հավատ սերմանել նրա ապագայի հանդեպ: Այս մրցույթը անց է կացնում ՀՀԿ-ն եւ ՌՀՄ-ն՝ ՀՀ կրթության ու գիտության նախարարության աջակցությամբ: Աշակերտների եւ ուսանողների համար նախատեսված այս մրցույթի 6 հաղթողներից յուրաքանչյուրը ավանդաբար կպարգեւատրվի համակարգիչներով:

**ԹՈՒՐԵԿԱՅՈՒՄ ԸԱՅՏՆԻ ԵՐԱԺԻՅՈՒՄ
ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ ԸԱՅԿԱԿԱՆ
ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ**

Մալաթիայից հայտնի երաժիշտ Քյազիմ Աքընջըն հայտարարել է, որ արմատներով հայ է եւ անունն ու կրոնը փոխելու համար հայցադիմում է ներկայացրել Մալաթիայի առաջին ատյանի իրավական դատարան: Աքընջըն ասել է, որ իր հայ լինելը, անվտանգության նկատառումներով, տարիներ շարունակ թաքցրել է, սակայն անցյալ տարի՝ հունվարի 19-ին թուրքական ազգայնական շրջանակների կողմից Ստամբուլի «Ակօս» թերթի հայազգի խմբագրապետ Հրանտ Դինքի սպանությունից հետո որոշել է վերադառնալ իր հայկական ինքնությանը եւ կոչվել Սարգիս Ներսիսյան: Մոր հետ ապրող Սարգիսն ասել է, որ երկար տարիներ ծնողներն իրենց հայ լինելը վախից թաքցրել են նաեւ իրենից: «Մալաթիայում եմ ապրում: Ծագումով հայ եմ եւ դրա հետ կապված որեւէ խնդիր չունեմ: Ցավում եմ, որ երկար տարիներ ընտանիքս այդ փաստը ավելորդ վախով թաքցրել է նաեւ ինձնից: Ես ցանկանում եմ վերադառնալ իմ արմատներին: Մարդիկ իմ անձն եմ սիրում եւ ոչ թե իմ Քյազիմ կամ Սարգիս կոչվելու համար: Հայկական ինքնությունս թաքցնելու կամ վախենալու իմաստ չեմ տեսնում», ասել է Սարգիսը: Նշելով, որ անունը փոխելու դատական գործընթացը դեռեւս շարունակվում է, Սարգիսն ասել է, որ դիմել է նաեւ Մալաթիայի անձնագրային տնօրենությանը՝ անձնագրի «կրոն» բաժնում «իսլամ» գրառումը «քրիստոնյա»-ով փոխարինելու համար:

**ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԷ. ՄՈՒԹԱՖՅԱՆԸ ՇՆՈՒՄ
Է ԻՐ ՊԱՇՏՈՆԻՑ**

«Նոյյան տապան» գործակալությունը առանց նշելու աղբյուրը հաղորդում է, որ Կոստանդնուպոլսի Հայոց

պատրիարք Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը առողջական խնդիրների պատճառով հրաժարվել է իր պաշտոնից, որը վարում էր 1998-ից: 52-ամյա Մութաֆյանը մի քանի ամիս առաջ ենթարկվել է վահանագեղձի վիրահատության: Վիրաբուժական միջամտությունից անմիջապես հետո պատրիարքարանը հայտարարել էր, ինչպես գրել էր «Ազգը» նախապես, որ պատրիարքին երկար ժամանակ է հարկավոր ապաքինման համար: Հիվանդության հետեւանքով պատրիարքի բազմաթիվ պաշտոնական գործերը հետաձգվել են, ներառյալ պատրիարքարանի տեղեկագիր «Լրաբերի» հրատարակումը: Պատրիարքարանի արքեպիսկոպոսներ Արամ Աթեշյանը եւ Շահան Սվաճյանը ժամանակավորապես կատարում են Մութաֆյանի գործառնությունները: Աթեշյանը անցյալ ամիս, Վատիկանում տեղի ունեցած Հռոմի պապ Բենեդիկտոս 16-րդի եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի հանդիպման ժամանակ ներկայացրել է պատրիարքարանը: Տարբեր նյարդաբաններ, որոնք հետազոտել են պատրիարքին, ենթադրում են, որ նա տառապում է նյարդային խանգարմամբ, այնուամենայնիվ, նրանք դեռ չեն որոշել, թե դա կոնկրետ ինչ հիվանդություն է:

**ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐԸ ԸԱՅԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՄ
ԵՆ ԱՏԵՂԾԵԼ ԹՈՒՐԵԿԱՅՈՒՄ**

Պահանջում են իրենց իրավունքների վերականգնումը Սասունի հայկական եկեղեցիների եւ գերեզմանների վրա

Մայիսի 30-ի համարում «Ազգը», անդրադառնալով Մալաթիայի բնակիչ, երաժիշտ Քյազըմ Աքընջընի հայտարարությանը, նշել էր, որ նա արմատներով հայ է, դիմել է դատարան վերականգնելու համար հայկական ինքնությունն ու փոխելու անունը: Նախորդ օրն այդ մասին նշել էր նաեւ թուրքական «Ձաման» թերթը: Մալաթիայում հայկական ինքնության վերականգնման փաստն ուշագրավ է: Այդ առումով ավելի քան ուշագրավ պետք է համարվի պատմական ժառանգություններին տեր կանգնելու նախաձեռնությունը, որը վերջերս ցուցաբերել է «Բիթլիսի, Բաթմանի, Մուշի, Վանի վիլայեթների, գյուղերի եւ գավառների հայ սասունցիների սոցիալական փոխօգնության մշակույթի եւ համերաշխության» միությունը:

Մինչ նախաձեռնության բովանդակության անդրադառնալը, նշենք, որ այս միությունը 2006-ին Ստամբուլում ստեղծել են Բաթմանում բնակվող սասունցիները, նախագահն է Ազիզ Դադջըն: Ինչպես սասունցի հայերի միության, այնպես էլ նրա նախաձեռնության մասին մայիսի 27-ին տեղեկացրել է թուրքական ATV հեռուստատեսության կայքէջը, որի համար ամենայն հավանականությամբ իբրեւ սկզբնաղբյուր է ծառայել Բաթմանի տեղական «Բաթման փոստ» թերթի մայիսի 26-ի համարում «Թող ախոռ

չդառնա պատմական ժառանգությունը» վերնագրով հրապարակված հոդվածը:

Ինչո՞ւ Բաթմանի, որովհետև ներկայումս Սասունն այդ վիլայեթի վարչական տարածքում է: ATV հեռուստատեսությունը «Անատոլիայի հայերը տեր են կանգնում իրենց եկեղեցիներին» վերնագրով կայքէջում գրում է. «Բաթմանի հայերը պահանջում են 1915-ից հետո ավերված եկեղեցիներն ու կողոպտված գերեզմանները: Դարեր շարունակ հայերին պատկանող այդ եկեղեցիներն ու գերեզմանները վերադարձնելու համար է պայքարում Սասունի հայերի միությունը, որի անդամները 1915-ի իրադարձությունների ընթացքում Յայաստան փախչելու կամ քուրդ աշիրաթներին ապավինելու միջոցով փրկվածների թոռներն են: Միության նախագահի հավաստմամբ, Բաթմանի անշարժ գույքի եւ կադաստրի վարչությունը ֆիզիկական անձանց հանձնելու կամ պետական սեփականություն ձեւակերպելու նկրտումով, գիտակցաբար եկեղեցիները գրանցել է իբրև լքված բնակարան, իսկ գերեզմանները՝ ամառի տարածք, ինչը սասունցիների միության ստեղծման դրդապատճառն է դարձել: Եթե դա Ստամբուլում է հիմնադրվել, ապա դրա պատճառը ազգային փոքրամասնությունների նկատմամբ այստեղ ցուցաբերվող հանդուրժողականությունն է, քան Բաթմանում: Միությունը դիմում է ներկայացրել Բաթմանի նահանգապետարան, ինչպես նաեւ անշարժ գույքի եւ կադաստրի վարչություն, պահանջելով Մարութ սարի Գոմք եւ Արծվիկ գյուղերի թալանված եւ ախոռի վերածված եկեղեցիներն ու գերեզմանները որպես այդպիսիք գրանցել գույքագրման մատյաններում, ապահովելու համար նրանց պահպանությունը պետության կողմից»:

Դիմումում միության նախագահ Դադջըն, ըստ ATV-ի, հիշեցրել է հայերի Լոզանի պայմանագրից բխող ազգային փոքրամասնության կարգավիճակի, ինչպես նաեւ թուրքական օրենսգրքի 3998-րդ հոդվածի մասին, որն արգելում է գերեզմանների առուվաճառքը ու այլ նպատակներով օգտագործումը:

Դիմումի առումով ATV-ին է լրացնում «Բաթման փոստը», որին ահա թե ինչ է ասել Դադջըն. «Մենք՝ հայերս Լոզանի պայմանագրի 37-44 հոդվածների համաձայն, երկրում ունենք ազգային փոքրամասնության կարգավիճակ: Պայմանագրի 42-րդ հոդվածը մեզ իրավունք է վերապահում ինքնուրույն տնօրինելու մեր եկեղեցիներն ու գերեզմանները, անհրաժեշտության դեպքում վերականգնելու, իսկ իշխանություններին պարտավորեցնում է դրանք որպես անշարժ գույք գրանցել համայնքի անունով: Ավելին, չնայած սահմանադրական դատարանի եզրակացությանը, թե «թուրքական կառավարությունը ստանձնում է ազգային փոքրամասնություններին պատկանող եկեղեցիների, սինագոգների եւ գերեզմանների պահպանության պատասխանատվությունը», իշխանությունները մեզ

ամեն կերպ խոչընդոտում են»: Այնուհետև միության նախագահը «Բաթման փոստին» պատմել է այն անարգանքի ու բռնության մասին, որոնց ինքը ենթարկվել է Բաթմանի անշարժ գույքի եւ կադաստրի վարչությունում, թե «հայերն այստեղ որեւէ գույք չունեն»:

Ինչ վերաբերում է Սասունի հայերի միության դիմումին Բաթմանի նահանգապետարանի տված պատասխանին, որի մասին էլ մայիսի 9-ի համարում տեղեկացրել է «Ակօսը», ապա այնտեղ ասված է. «Սասունի գավառում եւ գյուղերում դեռեւս հնարավոր չի եղել գույքագրել պատմամշակութային հուշարձանները: Նահանգապետարանը մարդկանց միջամտության պատճառով եկեղեցիների եւ գերեզմանների ավերման կամ որպես ախոռ օգտագործման փաստերի մասին որեւէ դիմում-բողոք չի ստացել: Խնդրո առարկա հուշարձանները շուրջ 100 տարի առաջ շրջանից հայերի հեռացման պատճառով լքվել են, դրա համար էլ միանգամայն բնական պետք է համարվի եկեղեցիների եւ գերեզմանների բնակլիմայական գործոնի ազդեցությամբ ավերումը»:

Թուրքական իրականության մեջ հայկական վանքերի, եկեղեցիների, գերեզմանների ավերումն ու անարգումը սովորական երեւոյթ է: Սակայն միանգամայն անսովոր է, երբ Բիթլիսի, Բաթմանի, Մուշի, Վանի սասունցիների փոխօգնության մշակույթի եւ համերաշխության հայկական միություն են ստեղծում, միության նախագահ Ազիզ Դադջիի թուրքական անուն-ազգանունը չի խանգարում, որ նա հանդես գա հայկական ինքնությանը, Լոզանի պայմանագրի մասին թուրքական իշխանություններից հիշեցնելիս «մենք, հայերս» ասի, պայքարի գոնե Գոմք եւ Արծվիկ գյուղերի հայկական եկեղեցիների գերեզմանների վրա համայնքային իրավունքների վերականգնման համար:

Ի դեպ, այն եկեղեցիներից, որոնց համար պայքարում է միության նախագահը, Սուրբ Պետրոս առաքյալի վանքը կառուցված է Մարութ սարի ստորոտին, իսկ Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին՝ գագաթին: Ինչ վերաբերում է հայկական գերեզմաններին, ապա նրանցից միայն Գոմք գյուղինը ունի 4 հեկտար տարածք:

Յ. ՉԱՔՐՅԱՆ

300-ԱՄՅԱԿ ԿԱԿԱԹԱՅԻ ՍՈՒՐԲ ՆԱԶԱՐԵԹ ՐԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ

Կալկաթայի հայկական համայնքը պատրաստվում է նոյեմբերի 8-15-ը նշելու տեղի Սուրբ Նազարեթ հայկական եկեղեցու հիմնարկեթի 300-ամյակը: Եկեղեցին կառուցվել է 1707-ին: Նախատեսվում է Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի մասնակցությունը հորեյանական միջոցառումներին, որոնց շարքում հաղորդագրությունը նշում է հովվապետական պատարագը, հրաշափառ

արարողությունը, մշակութային սեմինարը, Տանգրայուն «Համայնքային կենտրոնի» բացումը, հայկական քոլեջի սպորտային համալիրի հիմնարկերը եւ դեպի արեւմտյան Բենգալի հնագույն հայկական եկեղեցիներ

(Չինսորայի Հովհաննես Սկրտչի եւ Սաիդաբադի Սուրբ կույս Մարիամ) այցելությունը:

Հոբելյանի առթիվ վերածովելու է Չեննայի (Նախկինում Մադրաս) Ս. Մարիամ հայկական եկեղեցին, որը կառուցվել է 1712-ին եւ ամբողջովին վերակառուցվել վերջերս: Մադրասը, ինչպես հայտնի է, հայկական առաջին պարբերականի՝ «Ազդարարի» հրատարակման վայրն է:

Միջոցառումների ամբողջական եւ մանրամասն ծրագիրը շուտով հրապարակվելու է: Դրան ծանոթանալու համար հաղորդագրությունը խորհուրդ է տալիս այցելել armenianchurch@sify.com հայկական եկեղեցական խորհրդարանի կայքը:

90-ԱՄՅԱ ՔՐՐՔՈՐՅԱՆԸ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐ ԿՆՔԷԼ

Գործարքներ կնքելու գաղափարը շարունակում է «արդիական» մնալ 90-ամյա Քրրք Քրրքոյանի կյանքում, հավատացած են Դետրոյթում (ԱՄՆ): «Ֆորբս» պարբերականի տվյալներով, նրա կարողությունը գնահատվում է 18 միլիարդ դոլար: Նա համարվում է 7-րդ ամենահարուստ ամերիկացին: Նրան բնութագրում են նաեւ որպես «ժամանակի սուր զգացողություն ունեցող անձնավորություն»: Նա գիտի երբ ներդրում կատարել եւ երբ վաճառել իր բաժնետոմսերը:

Ավտոմեքենաշինության բնագավառի մագնատ Լի Այաքոկայի հետ պատահական հանդիպումը Ֆլորիդայի ծիարշավարանում նրա հայացքը բեւեռում է Դետրոյթում տեղադրված «Կրայսլեր» եւ «Ջեներալ մոթորս» ավտոմոբիլային ընկերությունների վրա, եւ նա 1990-ականներից սկսած երբեմն հաջող, երբեմն ոչ, գործարքներ է կնքում նրանց հետ: Վերջերս, ըստ «Դետրոյթ ֆրի պրես» թերթի տվյալների, նա դարձյալ այդ բնագավառում ներդրում կատարելու փորձ է կատարել, զարմանք պատճառելով շատերին: Կազինոներից, հյուրանոցներից,

կինոստուդիաներից հետո դարձյալ ավտոմոբիլային բնագավառին վերադառնալը հորվածի հեղինակ Ջոն Գալակերը բացատրում է նրա համառությամբ: Գործարքներ կատարելը հավանաբար նրա արյան մեջ է:

Հասարակական

Բաց նամակ ուղղված ԹՀԹ Պատգամավորական ժողովին, Ազգային մարմիններին, եւ ողջ իրանահայ համայնքին

ԹՀԹ Պատգամավորական ժողովի նիստերի ընթացքում անգամներ Սասուն թաղամասի պատգամավորների կողմից արժարծովել են Հայ Մարզ-Մշակութային «Րաֆֆի» Համալիրի խնդիրներն ու նրա նկատմամբ ազգային մարմինների խտրական վերաբերմունքի առկայությունը, եւ պահանջվել ազգային մյուս միություններին համահավասար իրավունքներ: Այս կապակցությամբ հարկ ենք համարում հիշատակել համալիրի վարչության անդամ պատգամավորների կողմից ազգային մարմիններին՝ Կրթական եւ Թեմական խորհուրդներին եւ նույնիսկ Սրբազան Առաջնորդին ներկայացրած բազմիցս կրկնված դիմումը՝ ազգային դպրոցներում մարզա-մշակութային հայտարարություններ փակցնելու թույլտվության խնդրանքով, որը սակայն ավելի քան մեկ ու կես տարի ձգձգվելուց հետո, միայն խիստ վերջերս բավարարվեց ներկա Թեմական խորհրդի կողմից: Պետք է հիշեցնել, որ սա այն պայմաններում էր, երբ «Սիփան», «Արարատ» եւ այլն միությունների ցանկացած հայտարարություն վաղուց ի վեր ցրվում ու փակցվում է մեր դպրոցներում առանց մնամ թույլտվության պահանջի:

Այս եւ ՀՄՍ «Րաֆֆի» Համալիրին կապված այլ խնդիրների վերաբերյալ Պատգամավորական ժողովում ընթացող գրույցներում, որոշ պատգամավորների (հատկապես ՊԺ-ի փոխատենապետ պրն. Ռուբիկ Կարապետյանի) կողմից կատարվեցին այնպիսի վիրավորական ու սադրիչ հայտարարություններ, որոնց համար թաղիս Պատգամավորներից մեկը պրն. Պետրոս Աբգարյանը, որն ի դեպ սույն միության հիմնադիրներից է, գրավոր դիմում ներկայացրեց ՊԺ-ի Դիվանին հիշյալի ներողությունը պահանջելով՝ ոչ միայն «Րաֆֆի» միությունից, այլեւ թաղի ժողովրդից, որը սույն միության գլխավոր հիմնադիրն ու ներկայի տերն է:

Պրն. Կարապետյանն հատկապես իր խոսքերում անդրադարձել էր «Րաֆֆի» համալիրի հիմնադրմանը՝ այն համարելով ոչ ազգային, նույնիսկ՝ ոչ հայ:

Ակնյայտ է, որ նման ամբոխավարական հայտարարություններով հանդես եկող հարգելի պատգամավորը մինչ օրս «Րաֆֆի» միության հարկի տակ չի եղել, որպեսզի տեսած լինի, թե օրական քանի տասնյակ ու քանի հարյուր՝ անենահայեցի դաստիարակությունն ստացած մանուկ-պատանի, երիտասարդ ու տարեցներ են մտնում ու ելնում՝ մասնակցելով մարզամշակութային ամենաբազմազան աշխատանքների: Թերեւս, եթե նույնիսկ մեկ անգամ եղած լիներ այնտեղ, դժվար թե համարձակվեր հարցականի տակ տանել թաղի ժողովրդով լեցուն միության ազգային պատկանելիությունը:

Իսկ գալով անցյալին եւ «Րաֆֆի» միության հիմնադրման որպիսությամբ, որը նույնպես

«կասկածելի» է համարվել հիշյալ պատգամավորի կողմից վարկաբեկելով ազնիվ ու հայրենասեր այն մարդկանց, որոնց անշահախնդիր ջանքերի շնորհիվ հիմնադրվել է այս միությունը, պետք է ասել, որ դարձյալ ակնհայտ է, որ նա կամ իրոք անտեղյակ է եւ անմեղ մի հարց է տվել, որը դժվար է հավատալ՝ նկատի ունենալով նրա տասնյակ տարուց ավելի փորձը ազգային մարմիններում, կամ էլ պարզապես անտեղյակ է ծեւանում ինչ-որ հետին նպատակների հասնելու համար: Ամեն դեպքում, ազգային կյանքով ու ճակատագրով զբաղված նման պաշտոնյան, թվում է, մինչ օրս բավական ժամանակ պետք է ունեցած լիներ, որ դեռ հեղափոխությունից առաջ հիմքը դրված «Րաֆֆի» միության անցյալով հետաքրքրվեր եւ իր կասկածները փարատեր, որպեսզի այս բարդ ժամանակներում, երբ ազգային մարմինները առավելագույնս պետք է աշխատեն համայնքի խնդիրներն օր առաջ կարգավորելու, պատգամավորների թանկ ժամանակը չվատնեն նման անհիմն ասեկոսներով ու հնահոտ գրույցներով:

Յավոք սրտի, ի պատասխան ներկայացված նամակի, պրն. Ռուբիկ Կարապետյանը եւ նրա համախոհները ոչ միայն փորձ չարեցին թույլ տրված սխալն ուղղել, այլեւ ավելի հեռուն գնալով նորանոր վիրավորական հայտարարություններ կատարեցին, որոնք առավել եւս սրեցին իրավիճակը: Այսպիսով Սասուն թաղամասի եւ նրանց այս հարցում պաշտպան կանգնած այլ պատգամավորների պնդումներն իզուր անցան:

Ուստի սույն գրությամբ դիմում ենք ԹՀԹ Պատգամավորական ժողովին, ինչպես նաեւ այլ մարմիններին, ազգային խնդիրներով հետաքրքրված անձանց եւ ողջ իրանահայ համայնքին:

- Ազգային մարմինները որոշակի խմբակցության կամ անհատների սեփականությունը չեն, այլ ողջ իրանահայ համայնքին են պատկանում, որին նրանք պարտավոր են պատասխանել իրենց յուրաքանչյուր քայլի եւ նույնիսկ խոսքի համար: Ուստի կարապետյաններին թող չքվա, որ կարող են ասել եւ անել ինչ որ ուզեն, քանի որ այդ բոլորի համար ուշ թե շուտ պետք է պատասխան տան:

- Նրանց կողմից «Րաֆֆի»-ին վերագրված «պառակտիչ» ու «ղավաճան»-ը հենց նրանք են, ովքեր ազգային մարմիններում զբաղեցրած իրենց պաշտոնն օգտագործում են ի շահ ինչ-որ խմբակցության կամ յուրայինների՝ մյուսներին համարելով նույնիսկ ոչ հայ, եւ հենց դրանով թշնամության սերմ ցանելով համայնքում: Արդարեւ՝ նրանք են գլխավոր պառակտիչները, եւ ոչ թե այն ազնիվ ֆուտբոլիստները, ովքեր առկա միություններում տիրող նեղմիտ կուսակցականների ձեռքից խույս տալով՝ ծվարեցին այդ հողակտորի վրայ, որը եւ իրենց արդար աշխատանքով վերածեցին այսօրվա հոյակապ մարզամշակութային համալիրին:

- «Րաֆֆի» համալիրը մեր ժողովրդի ապակուսակցական ազգային գաղափարախոսության մարմնացումն է: Այնտեղ բոլորը ի մի են գալիս ինչ-որ կերպ հայրենակցին ու հայրենիքին ծառայելու: Եւ եթե այս ուղղությունն ու գաղափարախոսությունը վերջին պատգամավորական ընտրություններում անհամեմատելի հաղթանակ նվաճեց՝ շահելով հազարավոր ձայներ՝ ի համեմատություն կուսակցամետների քանի տասնեակների, ուրեմն առավել եւս պետք է հաշվի նստել նրա հետ: Զէ՞ որ ի վերջո այդ ընտրություններում մեր ժողովուրդը որոշեց իր

կողմը, արտահայտեց իր կամքը: Ուստի մեկ անգամ եւս հարգելի պատգամավորներին հիշեցնելով այդ փաստը, պահանջում ենք հարգել ժողովրդի կամքը եւ նրան ներկայացնող պատգամավորներին, խուսափել նախկին նեղմտությունից ու հաշվեհարդարներից, որպեսզի կայանա համերաշխության ու փոխըմբռնման այն մթնոլորտը, ուր բոլորը՝ անկախ քաղաքական հայացքներից, կաշխատեն ոչ թե որոշակի կուսակցության ու խմբակցության, այլ ողջ ժողովրդի շահերի համար:

Յարգանք՝
ՀՄՍ «Րաֆֆի» Համալիրի Վարչություն
21.05.2008

**ՏԱԳՆԱԴՐ ՂԱՅԱՍԱՆԵԱՅՑ
ԵԿԵՂԵՑԿՈՅ ՄԷՋ**

Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տաճնապը շուրջ յիսուն տարուան անցեալ եւ խորութիւն ունի: Բացուած վերքը երբ կարելի չեղաւ դարմանել ատենին, ան հետզհետէ խորացաւ եւ վերածուեցաւ խլիրդի: Այսօր զայն բուժելու մասին խօսք իսկ չկայ, եղածը կատարուած իրողութիւն նկատելով:
Բայց շարունակելէ առաջ հարկ է պատմական հակիրճ ակնարկ մը նետել մօտիկ անցեալին վրայ: Միտն Անթիլիաս փոխադրուած քարակաւ Կիլիկեան պոռոճն գործունէութեան տարածք տրուեցան Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Կիպրոսի թեմերը, Ամենայն հայոց կաթողիկոսութեան եւ Երուսաղէմի ու Պոլսոյ պատրիարքութեանց համամտութեամբ, ի հոգեւորս ենթակայ մնալով Մայր պոռոճ: Եջմիածնին: ՀԲԸՄիութեան, Կիլիկեան կեանքի հաստատութեան եւ այլ նուիրատուութիւններով հիմնուեցաւ դպրեւանք ու տպարան, ուրկէ լոյս տեսան «Հասկ» պաշտօնաթերթն ու կրօնական բնոյթի բազմաթիւ գիրքեր: Մինչեւ երանաշնորհ Գարեգին Ա Յովսէփեանցի գահակալութիւնը Անթիլիասի կաթողիկոսութիւնը դարձաւ լոյսի ու յոյսի փարոս մը քարտէն ու Մեծ եղեռնէն վերապրած Մերձաւոր Արեւելքի նորահաստատ հայ գաղութներուն համար, համերաշխ գործակցութեամբ եւ օրհնութեամբ Մայր պոռոճին: Բայց Համաշխարհային Բ. պատերազմէն յետոյ այդ համերաշխ կացութեան մէջ փոփոխութիւն մը յառաջ եկաւ, Արեւելք-Արեւմուտք հակամարտութիւն մը սկսաւ, որ հետզհետէ սրելով թշնամանքի եւ փոխադարձ սպառնալիքներու աստիճանին հասաւ: Արեւելք ըսելով պետք է հասկնալ մասնաւորաբար Սովետական Միութիւնն ու իր արբանեակ պետութիւնները, որոնց մէջ անշուշտ Հայաստանն ալ կար: Արեւմուտքը խոր մտահոգութեամբ կը տեսներ համայնավար յեղափոխութեան համաշխարհային ծաւալումը եւ զայն վտանգաւոր նկատելով իր ընկերային, տնտեսական դրամատիրական վարչածէսին սուր պայքար ձեռնարկեց անոր դէմ: Հակահամայնավար այս վայրագ պայքարին ալիքները հասան նաեւ հայ իրականութեան եւ սփիւռքահայութիւնը երկփեղկուեցաւ հայաստանեան եւ հակահայաստանեան ճակատներու: Ռանկավար, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութեան, Հնչակեան եւ Համայնավար հոսանքները կազմեցին «հայաստանեան ճակատը», իսկ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնն ու իր արբանեակները՝ «հակահայաստանեան ճակատը»:

ՌԱԿ եւ ՀԲԸ Միութիւնն Հայաստանի հանդէպ իրենց դրական կեցուածքը կ'արդարացնէին խորհրդային Հայաստանին միակը եւ միակ կարելին ըլլալուն իրականութեամբ, իրենց պրօ-հայաստանեան արտայայտութեանց ու գործունէութեան միշտ կցելով «թէն չենք բաժնէր հոն տիրող վարդապետութիւնը», կամ «վարչածէսէն անկախաբար» բանաձեւումները, որոնք անշուշտ ճշմարտութեան ալ կը համապատասխանէին, մինչ Դաշնակցութիւնը, սոցիալիստական նման վարդապետութեան մը հետեւելով թէն մօտ էր համայնավար գաղափարաբանութեան, բայց Արեւմուտքի միութեան, բարոյական ու քաղաքական քաջալերանքով կը գլխաւորեր հակահայաստանեան ճակատը: ՀՀԳ մտահան չէր կրնար ընել նաեւ իր երազը, որ համայնավար ռեժիմին տապալումով

ճանաչ կրճար հարթուիլ իր տիրապետութեան: Այս կացութիւնը թէ՛ Յայաստանի եւ թէ՛ Սփիւռքի մեջ պատճառ եղաւ եղբայրասպան կռիւներու եւ Անթիլիասի կաթողիկոսութիւնը մոլեց Ս. Էջմիածնայ Մայր աթոռին դէմ ըմբոստ դիրքի: Այնուհետեւ ԳՅԴ ձեռնամուխ եղաւ Անթիլիասի կաթողիկոսութիւնը ձեռք ձգելու պայքարի մը, որ հասաւ ծայրայեղ համագրումներու եւ եղբայրասպան կռիւներու եւ վերջապէս, միշտ աներկեան քաջալերանքով եւ նախագահ Շամունի ու Լիբանանի ոստիկանութեան բռնի միջամտութիւններով Անթիլիասը ենթարկուեցաւ ԳՅԴ-ին, վերածուելով քաղաքական նպատակներու ծառայող կրօնական հաստատութեան մը: Այնուհետեւ Անթիլիաս ձեռնարկեց քաղաքական ծաւալման արշաւի մը, Սփիւռքի տարածքին հիմնելով եկեղեցական մրցակից կամ հակաթոռ թեմեր, արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող Էջմիածնայ Մայր աթոռին կողմէ հիմնուած թեմերուն: Այսպէսով պառակտումը ստացաւ աւելի մեծ ծաւալ ու սուր բնոյթ՝ Անթիլիասէն տարածուելով սփիւռքահայ գրեթէ բոլոր համայնքներէն ներս: Արդարացման փորձը որքան պարզ թուեցող, նոյնքան ալ չարամիտ էր, պատճառաբանելով, որ Մերձուոր Արեւելքի հայ ժողովուրդն է, որ տարածուած է դէպի Արեւմուտք, հետեւաբար Անթիլիասի կաթողիկոսութեան պարտականութիւնն է տէր կանգնիլ իր հօտին: Կարծես թէ այդ ժողովուրդը անթիլիասական հպատակութիւն ունէր եւ անտեսելով այն իրականութիւնը, որ անոնք արդէն Անեւայն հայոց կաթողիկոսութեան թեմեր էին, ու խախտելով նաեւ այն համաձայնութիւնը, որով Անթիլիասի եկեղեցական իշխանութեան տարածքը ճշդուած էր՝ Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Կիպրոսի վրայ: Զապա Իրանի հայ համայնքները, անոնք ալ Անթիլիասի պատկանող նախկին թեմեր էին: Անուրանալի իրականութիւնը այն է, որ իրանահայութիւնը ոչ մէկ կապ ունեցած է Անթիլիասի հետ: Անթիլիասի (իմա ԳՅԴ) ծաւալապաշտական արշաւին սուտ ու պատիր պատճառաբանութիւնը, Իրանի օրինակով, փուլ կու գայ անգամ մը եւս փաստելու համար, որ ուրիշ էին շարժառիթները, քաղաքական հեռաւոր նպատակները, որոնք կը ձգտէին սփիւռքահայութիւնը լծել աներկեան հակահամայնավար պայքարի կառքին, առանց նկատի առնելու այն իրականութիւնը, որ Յայաստան կը գտնուէր համայնավար վարչակարգի տակ, հետեւաբար, հայկական շահերու հակառակ էր այդ պայքարին Սփիւռքի լծուիլը: Ահաւասիկ թէ ո՛ր կասաւ եկեղեցական տագնապին խորքը կազմող քաղաքական պայքարը, անգամ մը եւս փաստելով, որ սխալ ղեկավարութիւն մը կրնայ ափսոսալի կացութիւններու առաջնորդել հաւաքականութիւն մը, կամ ազգ մը ամբողջ: Վաղուց ի վեր Ս. Միութիւն գոյութիւն չունի եւ անոր հետ Յայաստանի համայնավար վարչաձեւն ալ պատմութեան անցած է, բայց եկեղեցական երկփեղկուած վիճակը կը շարունակուի:

Եթէ Յայաստանի համայնավար վարչաձեւն էր եւ Մայր աթոռին ալ նոյն վարչաձեւին տակ գտնուիլն էր պառակտումին «արդարացում»ը, երկար ժամանակէ ի վեր փոխուած է կացութիւնը Յայաստանի եւ Ս. Էջմիածնայ մեջ: Ժամանակը չէ՞, որ Անթիլիաս ալ փոխէ իր ընթացքը գործնականօրէն ճանչնալու համար Մայր աթոռին վերին իշխանութիւնը վերջ տալով հայ եկեղեցւոյ պառակտումին:

ՀԱՅԿ ԱԳԱՊԱՆՆԵԱՆ, Մոնրէալ

Մշակույթ

Ծանոթանանք «Թեքեյան» Մշակութային Միութեան հետ

Հիմնադրվել է 1947 թվականին Բեյրութում մի խումբ սփյուռքահայ նվիրյալների միջոցով: Այդ ժամանակահատվածում սփյուռքը գտնվում էր պատմական մեծ իրադարձությունների շրջանում: Միությունը կյանքի կոչվեց «Ռամկավար Ազատական» կուսակցության ղեկավարության խրախուսանքով: Նրանք արդեն նախքան միության

հիմնադրելը սկսել էին կազմակերպել ու նպաստել հայրենադարձությանը, հիմնականում Սիրիայից, Լիբանանից, միևնույն ժամանակ նաև Եգիպտոսից, Հունաստանից, Ֆրանսիայից, Մ. Նահանգներից և նույնիսկ Զինաստանից հայ բնակիչները ընդհանուր թվով 110.000 հայեր տեղափոխեցին Յայաստան: Հայրենադարձությունից հետո անհրաժեշտ էր սփյուռքի կապը հայրենիքի հետ կենսունակ ու աշխուժ պահել և սփյուռքահայությունը պետք էր սերտորեն առնչվեր հայ ժողովրդի մշակութային ժառանգության պահպանության գործին:

Սփյուռքի մեջ հակահամայնավար պայքարին զինակցող և հայրենիքի դեմ դաշնակցության պայքարին հակակշռելու ուղղությամբ «Ռամկավար Ազատական» կուսակցության կողմից ստեղծվեցին «Համազգային» մշակութային ընկերություններ, որտեղ մեծ դեր ունեցան հայտնի բանաստեղծ Վահան Թեքեյանը և մի շարք այլ մտավորականներ:

«Թեքեյան» մշակութային միությունը (ԹՄՄ) լայնածավալ աշխատանքներ տարեց հայրենիքից տարբեր խմբեր հրավիրելով սփյուռքի տարբեր գաղթօջախներ և ստեղծեց նաև թատերական ու մշակութային տարբեր խմբեր սփյուռքահայությանը հայրենիքի իրազեկ պահելու նպատակով:

Մշակութային գործունեությունը, ինչպես որ դրսևորվել էր Լիբանանի և Սիրիայի մեջ առաջին քսանամյակին, չննաց իր սկզբնական թափով և տեղում: Բնական ճյուղավորումով «Թեքեյան»-ի տարածումը սփյուռքի մեջ եղավ արագընթաց բայց սահմանափակ: Որտեղ որ տեղափոխվեցին Միջին Արևելքի թեքեյանականները մշակութասերներն, ստեղծեցին մասնաճյուղեր, դրանց թվում Զյուսիսային Ամերիկայի Կենտրոնական Վարչությունը՝ վաթսունականի վերջերում մասնավորապես Տիգրան Ամարյանի կնքահայրությամբ: Կենտրոնական վարչության ստեղծումով և նրան առընթեր, «Թեքեյան»-ը ունեցավ մինչև 13 մասնաճյուղեր Ամերիկայի և Կանադայի մեջ:

Հիմնադիրների երկրորդ մեծ ծրագիրը եղավ կրթական գործը: Սկզբնական քայլերից կարելի է նշել Բեյրութի աղքատիկ թաղերի մեջ կրթությունից զրկվելու վտանգին ենթակա մանուկներին ու պատանիներին գրասեղանի հատկացումը և հարմարությունների ստեղծում կրթության համար, ռամկավար ազատական մտածողության ոլորտի ընդարձակումը և արմատավորումը շրջանի մեջ: Տվյալ ժամանակների պահանջը գոհացնող մի ծրագիր էր Վահան Թեքեյան վարժարանը, որտեղ մինչև 800-900 աշակերտով հսկա ներդրում եղավ հայ համայնքի մեջ: Նույն փորձը կրկնվեց 1981 թվականին Լոս Անջելեսի մեջ՝ «Արշակ Տիգրանյան» վարժարանի ստեղծումով:

Հայաստանի երրորդ հանրապետությանը ՀՀ-ի մեջ սփյուռքի առջև բաց սահմաններով մի երկիր ներկայացավ: Տարբեր կազմակերպություններ տարբեր ծրագրներով ու նպատակներով մուտք գործեցին երկիր, որոնց կառույցներն ու բնույթը որոշ չափով ըմբռնելի չէր սփյուռքահային: Սակայն Թեքեյան Մշակութային Միությունը առաջին սփյուռքահայ կազմակերպությունն էր, որ 1990 թվականին պաշտոնապես հիմնադրվեց Յայաստանի մեջ և երկու տարի հետո սկսեց իրականացնել իր կենտրոնի շենքը Խանջյան փողոցի վրա՝ Լոնդոնի Թեքեյան թրաստի նախաձեռնությամբ և նյութական մասնակցությամբ՝ ԹՄՄ կենտրոնականի: Սփյուռքի մեջ կամավոր աշխատանքի սկզբունքով գործող Թեքեյանը տարբեր իմաստ և բնույթ ունի երևանի մեջ:

Զյուսիսային Ամերիկայի Թեքեյանը մարդասիրական պատճառներով որոշեց Յայաստանի մեջ հովանավորել Վահան Թեքեյանի անվան դպրոցներ, թվով չորս, նրանց ուսուցիչներին ու անձնակազմին նյութապես նպաստելով տարեկան 25-35 հազար դոլարով:

Թեքեյանի մտավորականության և գաղափարախոսության ներքո հրատարակվել է հետևյալ մամուլը՝ 1- 1946 թվականին Վահե Վահեյանի խմբագրությամբ «Անի» գրականության և արվեստի ամսագիր: 2- 1956 թվականին լույս տեսավ «Շիրակ» գրական ամսագիրը և 3- «Բագին» պարբերաթերթը: 4- Ամերիկայի տարածաշրջանում Թեքեյանը հրատարակում է Մոնթրեալում «Ապագա»-ն 5- Բուենոս Այրեսում «Սարդարապատ» պարբերականը: 6- 80 ական թվականներին

Լոնդոնի մեջ լույս տեսավ «Էրեբունի» երկաթաբաթերը, սակայն կարճ կյանքով: Հրատարակվում են նաև 7- «Արարատ» անգլիատառ, 8- «Նավասարդ» և 9- «Առագաստ» հայատառ պարբերականները:

Մնայուն և շարունակվող սովորություն է դարձել մրցանակների շնորհումը գրողներին, լրագրողներին և մտավորական անհատներին: Թեթեյան Մշակութային Հայկաշեն Ուզունյան գրական մրցանակն արդեն շուրջ 40 տարվա ավանդույթ է դարձել: Թեթեյանի մշակութային բաժանմունքը Հայաստանի մեջ մասնակի հաստատվելուց հետո, տարեկան մրցանակի սկզբունքով նյութական վարձատրությամբ մրցանակներ կտրամադրի արձակագիրներին, բանաստեղծներին, թատերագիրներին և պատմաբաններին:

ԹՄՍ-ն հիմնադիրների մարմինը գործում է Բեյրութի մեջ: Հիմնադիրների մարմնի սեփականությունն է Բեյրութի Թեթեյան կենտրոնը: Ամերիկայի և Կանադայի կենտրոնական վարչությունը և նրա կողքին Գործադիր Վարչությունը, որոնք ղեկավարում են աշխարհագրական այս շրջանների գործունեությունը, կենտրոն ունենալով Բոստոնը: Թեթեյանի սեփականություններից են Փաստափնայի Պեշկեթուրյան կենտրոնը, Արշակ Տիգրանյան ընդարձակված երկրորդական վարժարանը, Մոնթրեալի Թեթեյան կենտրոնը և երկու վարձու կենտրոններ Թորոնթոյի և Նյու Յորքի մեջ:

Աշխարհի մեջ գործունյա են 15 մասնաճյուղեր՝ ինը Հյուսիսային Ամերիկայի ցամաքամասում: Բացի հիշյալ կալվածքները, աշխարհի տարբեր քաղաքների մեջ օրինակ Հալեպի, Դամասկոսի, Երուսաղեմի, Ամմանի, Սիդնիի և Մոնթրեալի կալվածքները ծառայում են որպես ակունք-կենտրոն:

Շարձագրույց՝ «Վաղարշապատ» երգի-պարի թատրոնի տնօրեն Անահիտ Մադոյանի հետ

Հ.Խնդրեմ ներկայացնելով Ձեզ տեղեկություններ տաք «Վաղարշապատ» համույթի կազմակերպման մասին:

Պ. Ես «Վաղարշապատ» երգի-պարի թատրոնի տնօրենն եմ՝ Անահիտ Մադոյան: 4 տարի առաջ մենք հիմնադրեցինք «Վաղարշապատ» երգի-պարի թատրոնն էջմիածին քաղաքում : Սկզբնական շրջանում մեր նպատակն էր՝ օգնել անապահով ընտանիքների երեխաներին, որոնք ունեն տաղանդ, սակայն դրան չունենալու պատճառով չեն կարողանում հաճախել որևէ խմբակ, իսկ մոտ մեկ տարի անց մենք նկատեցինք , որ բավականին աշխուժություն է տիրում և շատ մասնակիցներ են մեզ դիմում և սկսեցինք ավելի լրջորեն մոտենալ քայլերին, հետևաբար մեզ մոտ ընդունելություն եղավ: Այժմ մեզ մոտ սովորում են նաև հարմար պայմաններում ապրող ընտանիքների երեխաներ, բայց բոլորի համար ուսուցումը անշահախնդիր անվճար է և յուրաքանչյուր ծախս հոգում ենք մենք և քիչ է պատահում, որ որոշ պարտականություններ մնում են ծնողների համար:

Հ. Ի՞նչպիսիսն են ձեր պարապմունքները աշակերտների հետ:

Պ. Ինչ վերաբերվում է մեր ընդհանուր գործունեությանը, մենք հրավիրել ենք մասնագետներ Երևանի պետական կոնսերվատորիայից, պարարվեստի ուսումնարանից և յուրաքանչյուր մասնագետի հետ 6 ամիս պայմանագիր ենք կնքել, մասնագետները վճարվել են իմ անձնական միջոցներից ձեռք բերված գումարներով և ոչ մի հովանավոր չենք ունեցել: Ապա

լուրջ պարապմունքներից հետո եղան համերգներ՝ Հայաստանի տարբեր քաղաքներում և մարզերում, առաջարկվեց համերգներ ունենանք արտերկրում, որն ինձ համար շատ անսպասելի էր:

Հ.Հայաստանից դուրս ո՞ր քաղաքներում եք համերգ ունեցել:

Պ.Մեր առաջին համերգը եղավ Սիրիայի Հալեպ քաղաքում, բավականին մեծ միջոցառումներ եղան, գրեթե բոլոր միություններում համերգներ եղան և շատ մեծ նվիրատվություններ եղան ու դա մեր, այսպես ասած, առաջին եկամուտն էր , որը մենք վաստակեցինք մեր իսկ աշխատանքով:

Այնուհետև եղել ենք Պոլիսում , Ֆրանսիայում , Գերմանիայում :

Իսկ Համբուրգում մեզ շատ անսպասելիորեն հրավիրեց Նատոյի զորքերի համաժողովը , որտեղ մենք ներկայացրինք Հայաստանը: Դա երևի իմ ձեռք բերած ամենաբարձրագույն յաջողություններից մեկն էր , քանի որ իմ աշակերտները հայկական տարազներով Նատոյի անդամ երկրների գեներալներին ու ադմիրալներին հյուրասիրեցին հայկական զաթաներով , գինիով և այլն, իսկ երբ մենք ներկայացրինք **Հայրենիք** երգը՝ բոլորը **հոտնկալյ** ծափահարում էին մեզ համար , այդ թվում նաև Ադրբեջանի ներկայացուցիչները և դա ինձ համար հաղթանակ էր: Հետո նորից Հալեպ գնացին երեխաները և հիմա արդեն Իրանում ենք:

Հ.Ի՞նչ տպավորություն ունեք Իրանից:

Պ. Մինչև այստեղ գալը բոլորովին ուրիշ աշխարհ էինք պատկերացնում, բայց, երբ հանդիպեցինք այստեղի հայ համայնքին, զգացինք, որ հայկական շունչ կա և այստեղի ժողովուրդը շատ հյուրասեր և բարի հոգով մարդիկ են:

Ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել Դկտ. Ռուբիկ Սարգսյանին և իրանահայ գործարար Պրն. Էդիկ Մեիրաբյանին, որոնք մեզ ընթացք տվեցին և գնահատեցին մեր աշխատանքը և մենք շատ ուրախ ենք, որ կարողացանք արդարացնել նրանց սպասելիքը:

Հ.Ապագայում ի՞նչ ծրագրեր ունեք:

Պ. Առաջիկա մի տարում մենք պետք է լինենք ԱՄՆ ում և դրանից հետո կսկսենք համագործակցություններ և արդեն որոշ գործեր արվել են: Օրինակ, շուտով Ֆրանսիայում կբացվի «Վաղարշապատ» երգի-պարի թատրոն, որը մեր մասնաճյուղն է լինելու: Հայաստանի մշակութային նախարարության կողմից պետք է մեզ հատկացվի միջոցներ և տարածք, որպեսզի անապահով երեխաների կարողանան զբաղվեն մշակութային աշխատանքներով :

Հ. Վերջում ի՞նչ պատգամ կամ խոսք ունեք մեր ընթերցողների համար:

Պ.Նախ շնորհակալ եմ Ձեզանից , որ պատիվ ունեցանք մեզ ներկայացնել նաև Ձեր ընթերցողներին, ցանկանում եմ մեծ լսարան ունենաք և «Լույս» թերթը կարդան բոլոր հայերը: Ընթերցողներին կցանկանամ համախմբվածություն. ես գիտեմ, որ հայրենիքից դուրս հայերը ազգասիրությամբ կկարողանան իրենց ամուր պահել ցանկացած երկրում: Ցանկանում եմ խաղաղություն ամենքին:

*Շարձագրույցը վարեց՝
Հուսինե Սաֆարյանը*

Մշակութային Սեմինար (Մաս 3) Համայնքի մշակութային կյանքը եւ մշակութային միությունները

Անցյալի փորձից ելնելով լավատես չեն նուրացող իրանահայ համայնքի մշակույթի մասին: Երբ խոսում ենք որոշակի հավաքականության մշակույթի մասին, դա ներառում է սոցիալ-տնտեսական բոլոր գործունեությունները սկսած առօրյա կյանքից մինչև ընթացիկ մտավոր արտադրանքներն ու ազդեցությունը համամարդկության մշակույթի զարգացման վրա:

Մշակութային ժառանգությունն օգնում է այդ հարաբերությունների զարգացմանը: Հավակնում ենք, որ հարուստ մշակույթի տեր ենք, մի բան, որ հայերս սիրում ենք հաճախ կրկնել, դա անպայման չի նշանակում, որ անցյալի հարուստ ժառանգությունը մեզ հետ է և մեզ ապահովում է որևէ վտանգների դիմաց, որովհետև, եթե լավագույն ձևով չենք օգտագործում այն մեր ներկա մշակույթի բարգավաճման գործընթացի համար, դա անտեղի հպարտանքի առիթ է և որևէ բան չի նշանակում, հակառակ պարագային ինչպես պիտի բացատրել որոշ ցեղերի անհետացումը պատմության էջերից իրենց հսկայական մշակութային ժառանգություններով հանդերձ: Իհարկե չպետք է մոռանանք քաղաքական, աշխարհագրական և այլ ազդակների դերն այդ հարցում: Հիմա հարց է ծագում, թե մեր համայնքն ինչքանով է օգտվում իր հայկական մշակութային ժառանգությունից՝ իրեն հոգեպես ամրապնդելու և այս դժվարին պայմաններում իր մշակույթին զարկ տալու և հաջորդ սերնդին փոխանցելու ուղղությամբ: Սփյուռքի պարագայում, երբ հանրային և զանգվածային հաղորդամիջոցներ գոյություն չունեն, այդ գործը մեծապես մտնում է դպրոցների, մամուլի և միությունների պարտականությունների մեջ: Այստեղ հիմա կենտրոնանաք մշակույթի հարցի վրա միություններում, որովհետև դպրոցները արտաքին ազդակների և երկրի կրթական համակարգի բերումով թվում է կարող չեն այնպես, որ պետք է ազդեցիկ լինեն այդ գործընթացում. իսկ մամուլը ինչպես գիտենք, չունի այն տարածումը, որ պիտի ունենար իր դերը համայնքի մշակույթի զարգացման գործում: Մինչդեռ միություններն անմիջական կապի մեջ են ժողովրդի հետ և կարող են ավելի լավ կատարել այդ առաքելությունը: Իսկ արդյո՞ք նրանք օգտվում են այդ հանգամանքից, լավագույն դեպքում պետք է ասենք՝ հազիվ: Պատճառները բազմաթիվ են, բայց ես կանդրադառնամ կարևորներին: Բոլոր միությունները նույն հարթության վրա չեն գտնվում և տարբերվում են ըստ իրենց վարիչ մարմինների մտային կարողության մշակույթի ասպարեզում: Գնահատականներն ընդհանուր բնույթ ունեն, անկախ նրանց քաղաքական կողմնորոշումից: Այժմ ներկայացնենք այն պատճառները, որոնք խոչընդոտ են հանդիսանում միությունների համար իրենց դերը կատարելու գործում: Առաջինը միությունների քաղաքականացված մթնոլորտն է. գաղտի չէ, որ 1941 թվականից հետո, երբ Ռեզա Շահը փակեց հայկական դպրոցները, քաղաքական ուժերը աշխատեցին բացել նոր միություններ կամ իրենց ազդեցության ներքո առնել եղած միությունները և դրանց միջոցով իրենց գաղափարները տարածել հասարակության մեջ: Վիճակը խաղաղվեց 1953 թվականին՝ Իրանի հեղաշրջումից հետո, երբ մրցակից կուսակցություններն ասպարեզից հեռացան և, այսպես կոչված, քաղաքական դաշտը միատարր դարձավ: Նկատելի է, որ համայնքի լավագույն մշակութային աշխատանքները տարվել են սույն թվականից մինչև Իրանի Իսլամական հեղափոխություն ընկած ժամանակահատվածում: Երբ հեղափոխությունից հետո տարբեր գաղափարախոսություններ իջան ասպարեզ, դարձյալ գաղափարախոսությունը կարևորություն ստացավ ազգային աշխատանքներում և գրականությունն ու արվեստը դարձան պատկան գաղափարախոսության հետևորդը եթե ոչ գովազդողը: Սա, իհարկե, քննադատություն չէ քաղաքական բնույթ կրող ազդեցիկ գործերի, որոնց կարելի է դատել պատմության տարբեր շրջաններում, բայց, երբ որոշակի գաղափարախոսություն որևէ մշակութային միության կողմից ներկայացված է որպես գրական կամ արվեստի գործ, ոչ միայն

հանդիսատեսին է օգնում շփոթի մեջ, այլ խափանվում է գորդարվեստագետի հավասարակշռությունը և սահմանափակում վերջինիս ազատ մտածողությունը: Հետևաբար նոր գործեր աշխարհ չեն գալիս: Երբ մշակութային միությունները որոշ գաղափարախոսության են հետևում, ուրեմն դրանք պետք է ղեկավարվեն այդ գաղափարախոսությանը հավատարիմ մարդկանց միջոցով, նույնիսկ եթե նրանք գրականությունից ու արվեստից անչափ հեռու են:

Վերջին երեսուն տարիների ընթացքում մեր համայնքում առաջացած արտագաղթը պատճառ է դարձել, որ միությունների մարդկային և նյութական ուժերը իրենց նվազագույնին հասնեն, ևս նրանց թիվը թեհրանահայության համեմատ ահմնաստ կերպով ավելանա: Պատկերացրեք, որ մենք այսօր ավելի շատ միություններ ունենք քան երեսուն տարի առաջ, երբ թեհրանահայության թիվը երեք անգամ ավելի էր: Արդյո՞ք այս քանակը նպատակահարմար է համայնքի մշակութային կյանքի համար և չի ջլատում փոքրացած գաղութի ուժերը:

Արտագաղթի հետևանքով պակասել է արվեստագետների թիվը, հետևաբար կամ մենք պետք է ակնաստես լինենք նույն անձնավորությունների միջոցով մշակութային աշխատանքը կատարելուն, և այդ փաստը հաճախ կրկնվում է մշակութային միջոցառումների ժամանակ կամ էլ՝ խոնարհվեց անորակ և անճաշակ ներկայացումների առջև:

Պետք է մեր երիտասարդությանը հաղորդակից դարձնենք թարմ և ժամանակակից միջազգային գրականության և արվեստի հետ, որպեսզի ունենանք կիրթ երիտասարդություն: Իսկ նման մի առաքելություն ներկա միությունների դրվածքով անհնարին է: Այսպիսով՝ թեհրանահայության վիճակը մտահոգիչ է, երբ պայմանները չեն համապատասխանում համայնքի կարիքներին, համայնքը ինքը պետք է պայմաններն համապատասխանեցնի տիրող իրավիճակին: Ուրեմն պետք է կենտրոնացնենք մեր ուժերը և լավագույն կերպով օգտագործենք մեր հնարավորությունները:

Հետևյալ առաջարկներն են ներկայացնում, որոնք առաջարկել են հինգ տարի առաջ, բայց թեմական Խորհրդի կողմից չընդառաջվեցին:

- 1- Մշակութային մարմնի վերակազմում:
- 2- Մշակութային կենտրոնի կամ տան ստեղծում:
- 3- Նյութական հովանավորություն առժեքավոր ձեռնարկներին:
- 4- Մշակութային ձեռնարկների անվճար կամ ձրի տոմսերի բաժանում աշակերտության համար:
- 5- Միությունների միացում կամ միաձուլում:
- 6- Անվճար տեղեկատվություն, թերթեր տրվի աշակերտությանը և խրախուսվի ընթերցանությունը:

Ցավակցական

Խորը վշտով համակված ցավակցում ենք հայտնում Ալավերդյան եւ Հեմաթյան ընտանիքներին ու հարազատներին, իրենց կրած ծանր ու անփոխարինելի կորստի՝

Ծաղկուշ Ալավերդյան-Սկրտչյանի
ցավալի մահվան առիթով:

**«Լույս» ամսագրի
խմբագրական կազմ:**

Ցավակցական

Խորը վշտով համակված ցավակցում ենք Խաչատրյան ընտանիքին եւ հարազատներին, իրենց կրած ծանր կորստի՝

Մայիս Խաչատրյանի
ցավալի մահվան առիթով

**«Լույս» ամսագրի
խմբագրական կազմ:**